

Verklaring

Achtergronden en overwegingen

Sinds het SER-advies *De winst van waarden* uit 2000 hebben zich op het terrein van maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) voortdurend nieuwe ontwikkelingen en initiatieven voorgedaan. Steeds meer bedrijven zien mvo als een wezenskenmerk van het moderne ondernemen, nationaal en internationaal, en rapporteren hierover in hun jaarverslag dan wel in een afzonderlijk verslag. Op alle niveaus – sectoraal, nationaal, Europees en wereldwijd – is sprake van een veelkleurig palet aan vrijwillige private en publiek-private initiatieven, zoals Global Compact en vele andere.¹

De Sociaal-Economische Raad vindt verdere stimulering en facilitering van mvo op alle niveaus geboden. In internationaal verband speelt hier ook het complexe thema van het ketenbeheer. Dit thema heeft extra aandacht gekregen door de toegenomen internationale fragmentatie van het productieproces middels buitenlandse directe investeringen of outsourcing naar landen zoals China en India.

In het advies *Duurzame globalisering: een wereld te winnen* van juni 2008 heeft de Raad de in 2000 gekozen benadering van mvo, die uitgaat van vrijwilligheid en veelkleurigheid, waarbij de overheid een stimulerende en ondersteunende rol heeft, herbevestigd. Het huidige kabinet heeft, evenals voorgaande kabinetten, deze benadering onderschreven.²

Op 10 december 2008 heeft de commissie-Frijns een herziening van *De Nederlandse corporate governance code* (2003) gepubliceerd³. Een van de elementen daarvan is een aanbeveling dat het bestuur van de vennootschap ook de voor de onderneming relevante maatschappelijke aspecten van ondernemen ter goedkeuring en toezicht voorlegt aan de raad van commissarissen. De hoofdzaak hiervan wordt vermeld in het jaarverslag.

In het genoemde advies van juni 2008 doet de raad aanbevelingen aan het bedrijfsleven en de overheid om nadere invulling te geven aan de internationale aspecten van mvo in het algemeen en aan internationaal verantwoord ketenbeheer van bedrijven in het bijzonder. In het verlengde hiervan komt de raad tezamen met de centrale ondernemers- en werknemersorganisaties (hierna partijen te noemen) thans met deze *Verklaring inzake*

-
- 1 In bijlage 1 bij dit document is een niet-limitatief overzicht van initiatieven op het terrein van internationaal mvo opgenomen.
 - 2 Zie de nota *Inspireren, innoveren, integreren; kabinetsvisie maatschappelijk verantwoord ondernemen 2008-2011* (13 december 2007), de kabinetsbrief d.d. 8 juli 2008 met een (eerste) reactie op het SER-advies, de brief van staatssecretaris Heemskerk aan de Tweede Kamer d.d. 7 november 2008 inzake MVO en corporate governance alsmede zijn brief aan de Tweede Kamer *Kansen door ketenverantwoordelijkheid* van december 2008.
 - 3 De Nederlandse corporate governance code wordt ook wel de Code Tabaksblat genoemd.

internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen. Hiermee wil de raad de navolging van good practices op dit terrein bevorderen.

Het begrip ketenbeheer

Onder verantwoord ketenbeheer verstaat de raad het vrijwillige maar niet-vrijblijvende commitment van bedrijven om een positieve invloed uit te oefenen op het sociaal en milieubeleid van hun toeleveranciers⁴. Een bedrijf is wettelijk niet verantwoordelijk voor hetgeen zich bij haar internationale toeleveranciers afspeelt. Een bedrijf heeft soms zeer vele toeleveranciers en kan daarom ook materieel niet verantwoordelijk gehouden worden voor alles wat er in de keten gebeurt. Wel ligt het voor de hand een groter commitment te verlangen naarmate de relaties met toeleveranciers frequenter en intensiever zijn en naarmate de kenbaarheid van de situatie bij de toeleverancier groter is.

De gebruikte instrumenten zullen hiermee rekening houden en ook overigens aangepast zijn aan de specifieke omstandigheden van iedere situatie.

Het bedoelde commitment doet overigens niets af aan de verantwoordelijkheid van nationale overheden voor de toepassing en naleving van wetgeving betreffende sociale en milieunormen.

Verklaring

1. Partijen zijn het erover eens dat verdere stimulering en facilitering van mvo op alle niveaus geboden is. Dit geldt ook voor het verder vormgeven van internationaal mvo respectievelijk ketenbeheer.

Aansluitend op de visie zoals ontwikkeld in de SER-adviezen *De winst van waarden* (2000) respectievelijk *Duurzame globalisering: een wereld te winnen* (2008) vinden partijen dat bedrijven primair zelf in dialoog met hun maatschappelijke omgeving invulling moeten geven aan (internationaal) mvo en het daarbij behorende verantwoord ketenbeheer. De diversiteit van situaties maakt het ook niet goed mogelijk of wenselijk om bedrijven precies en uniform voor te schrijven hoe ze dit vorm moeten geven. Van bedrijven mag wel de nodige transparantie worden verwacht op dit vlak. Door openheid kan de onderneming vertrouwen winnen bij haar *stakeholders*, haar reputatie versterken en mensen aan zich binden. De maatschappelijke omgeving vraagt ook een open houding en een heldere communicatie. Dat betekent dat van de onderneming ook een antwoord op gerechtvaardigde vragen wordt verwacht.

4 Voor het concept van ketenverantwoordelijkheid, zie ook hoofdstuk 4 van de toelichting bij deze Verklaring terzake de ICC-aanbevelingen annex gids voor verantwoord ketenbeheer.

2. Partijen onderschrijven het volgende normatieve kader voor de internationale aspecten van mvo en ketenbeheer, dat aangeeft wat van bedrijven mag en kan worden verwacht. Dit normatieve kader omvat de volgende elementen:

- De ILO-verklaring inzake de fundamentele principes en rechten op het werk (1998). Het gaat hierbij om de vrijheid van vereniging en recht om collectief te onderhandelen alsmede het uitbannen van dwangarbeid, kinderarbeid en discriminatie. Deze ILO-Verklaring uit 1998 is herbevestigd in de ILO-Verklaring *Social Justice for a fair globalisation* d.d. juni 2008.
- De Tripartiete ILO-verklaring inzake multinationale ondernemingen en sociaal beleid met aanbevelingen op het terrein van werk, training, arbeidsomstandigheden en arbeidsverhoudingen (2000).
- De OECD-richtlijnen voor multinationale ondernemingen (2000), die onder andere gedragsregels bevatten op het terrein van verslaglegging, werkgelegenheid en arbeidsverhoudingen, milieu, corruptie, consumentenbelangen, wetenschap en technologie, concurrentie en belastingen en die bedrijven aanbevelen om te stimuleren dat zakenrelaties, inclusief leveranciers en onderaannemers, deze gedragsregels toepassen.
- De aanbevelingen van de Internationale Kamer van Koophandel (ICC) over het vormgeven en de omgang met ketenbeheer door bedrijven (2007) respectievelijk de op basis daarvan in 2008 ontwikkelde richtlijn verantwoord inkopen⁵. Het gaat daarbij om de integratie van de ketenverantwoordelijkheid in het inkoopbeleid van bedrijven, het duidelijk maken van de verwachtingen aan toeleveranciers, het ondersteunen van toeleveranciers bij het ontwikkelen van hun eigen standaarden, het volgen van de prestaties van toeleveranciers en ten slotte het ontwikkelen van een beleid ingeval afspraken niet worden nageleefd.

Partijen zijn van mening dat deze elementen tezamen een passend kader bieden voor het bewust richten van ondernemingsactiviteiten op waardecreatie in drie dimensies – Profit, People, Planet – en daarmee wat van bedrijven mag en kan worden verwacht op het terrein van internationaal mvo en ketenbeheer in het bijzonder.

In de toelichting op deze Verklaring zijn de afzonderlijke elementen integraal opgenomen en worden deze nader toegelicht en beschreven.

3. Partijen zijn het erover eens dat het nu vooral gaat om de invulling en toepassing van dit normatieve kader in de praktijk van het internationale ondernemen, waardoor ook *good practices* op dit terrein bevorderd worden. Belangrijke elementen hierin zijn transparantie, verificatie en (interne) klachtenbehandeling⁶.

5 *ICC-guidance on supply chain responsibility* (2007) resp. *ICC-richtlijn verantwoord inkopen: Integratie van sociale en milieu-aspecten in de toeleveringsketen* (2008). Aan het slot van het laatste document zijn enkele voorbeelden genoemd van andere initiatieven op het terrein van verantwoord ketenbeheer.

Over deze invulling wordt in het reguliere jaarverslag van de desbetreffende bedrijven dan wel in een afzonderlijk verslag gerapporteerd⁷. Ook sectoren kunnen een verslag ter zake uitbrengen.

Wat de wijze van verslaglegging betreft, zijn relevant Richtlijn 400 van de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ) respectievelijk de bijbehorende Handreiking voor maatschappelijke verslaggeving (2003).⁸ De RJ zal deze Richtlijn uiterlijk 1 juli 2009 aanvullen met aanbevelingen aan bedrijven over hun internationale ketenbeheer.⁹

In de toelichting op deze Verklaring wordt uitgebreid ingegaan op de betekenis, inhoud en reikwijdte van deze Richtlijn c.q. Handreiking.

Ook op andere wijzen kan worden gecommuniceerd – al dan niet via de website – door bedrijven en sectoren over hun handelwijze (mission statements, bedrijfscodes, speciale rapporten, openbare bijeenkomsten enz.).¹⁰

Deze Verklaring wordt door alle centrale ondernemers- en werknemersorganisaties die zijn vertegenwoordigd in de raad namens de desbetreffende leden onderschreven en zal door hen nadrukkelijk onder de aandacht van deze leden worden gebracht.

De raad roept bedrijven en sectoren op om actief invulling hieraan te geven.

Monitoring

Mede op basis van de in punt 3 van de Verklaring genoemde verslagen zal de raad, beginnend in 2009, een jaarlijkse voortgangsrapportage opstellen. Hierin zal onder andere worden ingegaan op het aantal bedrijven dat rapporteert langs de hierboven geschetste lijnen, de verschillende onderwerpen waarover gerapporteerd wordt, *good practices*, maar ook over al dan niet gesignaleerde knelpunten en problemen.

6 Zie SER-advies *Duurzame globalisering: een wereld te winnen*, paragraaf 5.4.5

7 Volgens de KPMG *International Survey on Corporate Responsibility Accounting 2008* (2008), die betrekking heeft op de 250 grootste bedrijven ter wereld plus de 100 grootste bedrijven in 22 landen, rapporteerde 80 procent op één van beide wijzen (in 2005 was dit 50 procent). Van de 100 grootste bedrijven in Nederland rapporteerde 63 procent aldus (in 2005 29 procent). Zie ook de *Transparantiebenchmark 2007; maatschappelijke verslaggeving* (Ministerie van Economische Zaken en PricewaterhouseCoopers, december 2007). Daaruit blijkt dat van de 171 onderzochte ondernemingen (waarvan 98 beursgenoteerd) er 150 een financieel verslag publiceerden, 48 een afzonderlijk maatschappelijk verslag en 8 een afzonderlijk sociaal jaarverslag.

8 Deze zijn deels ontleend aan de richtlijnen van het *Global Reporting Initiative* (zie hiervoor ook bijlage 1 bij deze Verklaring).

9 Brief van de RJ aan de voorzitter van de SER d.d. 16 september 2008. De RJ geeft hiermee invulling aan het desbetreffende verzoek van de raad in zijn advies van juni 2008.

10 Van de 200 grootste bedrijven ter wereld had in 2008 86 procent een bedrijfscode. Van de 100 grootste bedrijven in Nederland had in 2003 54 procent een code, 10 procent was bezig met de ontwikkeling ervan (Zie SER-advies *Duurzame globalisering: een wereld te winnen*, p. 204). Zie ook *Openheid van zaken; 7 ondernemingen over communicatie met het publiek over MVO* (VNO-NCW, 2005).

Deze jaarlijkse voortgangsrapportage zal in een speciale SER-commissie worden besproken. Deze commissie komt tweemaal per jaar bijeen, voor de eerste maal in juni 2009. Afgezien van het bespreken van de bovenstaande voortgangsrapportages, heeft deze commissie een open agenda.

De raad neemt zich tevens voor om in voorjaar 2009 een conferentie over (de toepassing van) het normatieve kader te organiseren.

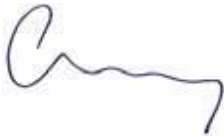
Evaluatie

De raad zal in de tweede helft van 2011 een evaluatie van de Verklaring aanvangen en deze uiterlijk op 1 juli 2012 afronden, mede op basis van de monitoring vanaf 2009.

In het vertrouwen dat er tussen nu en de genoemde datum de nodige voortgang wordt bereikt, acht de Raad in ieder geval in deze periode een wetgevingsinitiatief op dit terrein niet nodig.

Den Haag, 19 december 2008

Namens de raad

dr. A.H.G. Rinnooy Kan

Namens de centrale organisaties

Vereniging VNO-NCW

mr. B.E.M. Wientjes

Federatie Nederlandse Vakbeweging

drs. A.M. Jongerius

Koninklijke Vereniging MKB-Nederland

drs. L.M.L.H.A. Hermans

Christelijk Nationaal Vakverbond

mr.drs. F.J. Paas

Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland

A.J. Maat

Vakcentrale voor middengroepen en hoger Personeel MHP

mr. E.R. Steenborg